

A'dan Z'ye Bilisim Terimleri

Bilisim, son dönemlerde adını sıkça duyduğumuz bir kavram. Bilginin elektronik ortamda, makineler aracılığıyla işlenmesi anlamına gelen bu kavram aslında pek çok başka terimle de yakından ilgili. Bu yazımızda sizler için bazı bilisim terimlerine yer verdik. Bu terimlerin bazılarını ilk defa duyuyor, bazılarınıysa zaten biliyor ve günlük yaşamınızda kullanıyor olabilirsiniz. Şimdi bilisim dünyasını daha yakından tanımaya hazır mısınız?

Alan Adı

Bir internet sitesinin adı. Örneğin arama motoru Google'ın alan adı google.com'dur. Sonda yer alan *com*, *gov*, *edu* gibi uzantılar İngilizce bazı sözcüklerin kısaltmasıdır. *Com*, İngilizce'de ticari anlamına gelen *commercial* sözcüğünün, *edu* ise eğitim anlamına gelen *education* sözcüğünün kısaltmasıdır. İnternet sitelerinin sunduğu içeriğe göre bu kısaltmalar alan adının sonunda yer alır.

Sizce *gov* uzantısı hangi sözcüğün kısaltması olabilir?

Bağlantı

Üzerine tıklandığında ya da dokunulduğunda internet üzerinde yer alan farklı bir kaynağa ulaşılmasını sağlayan metin, resim ya da fotoğraftır. Bağlantı yerine link sözcüğü de sıklıkla kullanılır.

Casus yazılım

Kullanıcının bilgisi ve izni olmadan verilerine erişmek ve bunları paylaşmak amacıyla tasarlanan zararlı bir yazılım türü.

Cevrim içi olmak

Bir bilisim teknolojisi aracının herhangi bir internet ağına bağlı ya da kullanılır durumda olmasıdır.

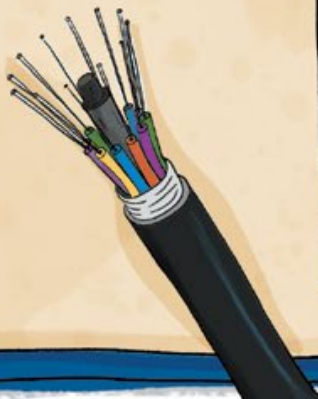
Donanım

Bir bilisim teknolojisi aracını oluşturan fiziksel parçaların tümü. Örneğin bir bilgisayarın donanımı fare, klavye, ekran gibi parçalardır.

Fiber internet

Fiber optik kablolar aracılığıyla sağlanan internettir. Bu kablolar elektrik kablolarının aksine camdan oluşan ve ışığı ileten kablolardır. Bu biçimde kurulan internet sistemi daha hızlı hizmet verir.

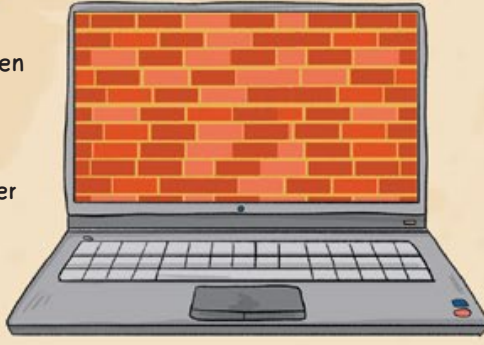
Elektronik posta

İnternet üzerinden bilgi alışverişi ya da haberleşmeyi sağlayan bir sistem. Elektronik postaları, bir çeşit mektup olarak da düşünebilirsiniz. Mektubu gönderebilmek için öncelikle bir sistem üzerinde adresinizi oluşturmanız gerekir. Bu adres internetteki adınızı temsil eder. Daha sonra bu sisteme kayıtlı bir adresi olan başka biriyle haberleşebilirsiniz.

Güvenlik duvarı

Bilgisayar güvenliğini sağlayan yazılımlara verilen addır. Güvenlik duvarı sayesinde bilgisayara ağ üzerinden gelen veriler denetlenir ve zararlı veriler engellenebilir.

HTML

İnternet sayfalarını oluşturmak için kullanılan bir programlama dilidir. İngilizcedeki *Hypertext Markup Language* sözcüklerinin baş harflerinden oluşur ve Hiper Metin İşaretleme Dili olarak dilimize çevrilir.

H

Hyper

T

Text

M

Markup

L

Language

Işın izleme

Bir görüntü oluşturma tekniği olan ışın izleme, bir ışık kaynağından çıkan ışık ışınlarının izlediği yolu ve 3 boyutlu nesnelere üzerindeki etkilerini takip etmeyi amaçlar. Bu sayede gölgeler, yansımalar ve nesnelere malzemeleri sanal ortamda gerçeğe çok yakın bir biçimde düzenlenebilir.

İşlemci

Bilgisayarların veri işleyen ve verilen komutları gerçekleştiren bölümüdür. Yani işlemciyi bilgisayarın beyni gibi düşünebilirsiniz.

Java

1995 yılında piyasaya sürülmüş, işletim sisteminden bağımsız bir biçimde çalışabilen bir programlama dilidir. Java aracılığıyla bir yazılım ya da uygulama geliştirebilirsiniz. Bu programlama dili bilgisayarlarda, cep telefonlarında hatta oyun konsollarında bile çalışabilecek biçimde oluşturulmuştur.

```
0100010101000101001010111100100110110011101001
00101010011011101100110111010101010101000100
1010101010100101010101011010101010101010000
1101010100001010101010101010101010101010100
010001010100010100101011100100110110011100011
00101010011011101100110110101010101010100010
1010101010100101010101011010101010101010000
1101010100001010101010101010101010101010100
0100010101000101001010111100100110110011100011
001010100110111011001101110101010101010100010
101010101010010101010101011010101010101010000
1101010100001010101010101010101010101010100
```

Kodlama

Bir bilgisayara bir işlemin yaptırılabilmesi için belirli komutların yazılması işlemidir.

Lisanslı yazılım

Üreticilerinin haklarını korumak adına oluşturulan belgeye sahip olan yazılım. Lisanslı yazılımlar, üreticinin izni olmadan kullanılamaz. Böylece kullanıcıların bilgisayarları da zararlı yazılımlardan korunmuş olur.

Makine öğrenmesi

Bir bilişim teknolojisi aracının herhangi bir yönerge olmadan, veriler üzerinden çıkarımlar yaparak kararlar vermesi ve işlemler yapmasıdır.

Nesnelerin interneti

Aygıtların birbirlerine ve bir internet ağına bağlı olması. Örneğin internet bağlantısı kullanan akıllı prizler sayesinde evinizdeki bir elektronik aygıtı, akıllı telefonunuz üzerinden kontrol edebilir ve açıp kapatabilirsiniz.

Optik sürücü

İçerisinde veriler bulunan CD, DVD, VCD gibi optik disklerin okunabilmesini ve içerisindeki bilgilerin bilgisayara aktarılabilmesini sağlayan aygıtlara denir.

Önbellek

Bilişim teknolojisi araçlarında sık kullanılan verilerin geçici olarak depolandığı alan. Önbellek sayesinde verilere daha hızlı erişilebilir.

Parola

Bir kullanıcının bir sisteme, internet sitesine ya da bir programa girebilmek için kullandığı ve kimliğini tanıtmak amacıyla oluşturduğu harf ya da rakamlar dizisi.

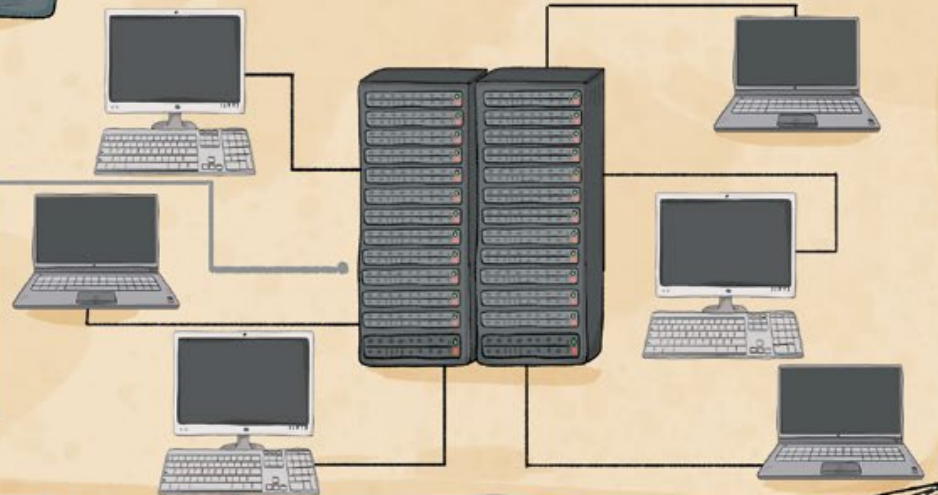

RAM

İngilizcedeki *Random Access Memory* sözcüklerinin baş harflerinden oluşan bu terim bilişim teknolojisi araçlarının ana belleğini temsil eder.

SUNUCU

Aynı ağda bulunan bilgisayarların dosya paylaşmalarına ve veri alışverişi yapmalarına olanak sağlayan bilgisayar. Normal bir bilgisayardan daha güçlü bir belleğe ve daha fazla ağ bağlantısına sahiptir.

Şifreleme

En basit tanımıyla bilginin kodlanması anlamına gelen şifreleme, açık bir metni güvenlik amacıyla yalnızca yetkili kişilerin bildiği bir hâle getirmektir. Kriptolama olarak da bilinir.

Uçtan uca şifreleme

Elektronik postalarda ve mesajlaşma uygulamalarında kullanılan bir şifreleme yöntemidir. Gönderici ve alıcı dışında üçüncü bir kişi tarafından içeriklere ulaşılamaması demektir.

Tarayıcı

Bir yazıyı, fotoğrafı ya da resmi bilgisayara aktarmaya yarayan optik aygıt.

Üç boyutlu yazıcı

Bilgisayar üzerinde üç boyutlu olarak tasarlanmış bir nesnenin ya da modelin bir kalıba gereksinim duymadan basılmasına olanak sağlayan aygıt.

Veri tabanı

Bilişim teknolojisi araçlarında verilerin düzenli bir biçimde depolandığı ve gerektiğinde hızlıca erişilebildiği alanlardır. Yani veri tabanını elektronik bir arşiv gibi düşünebilirsiniz!

Yazılım

Bir bilişim teknolojisi aracında belirli bir görevi yerine getirilebilmesi için kullanılan programlardır. Bazı yazılımlar bu araçların çalışmasını ya da belleğini verimli bir biçimde kullanmasını sağlarken bazıları fotoğraf düzenleme, çizim yapma gibi ek uygulamalara sahip olmasını sağlar.

ZIP

Bazı dosyaların boyutları, kullanıcılar arasında paylaşmak ya da arşivlemek için oldukça büyüktür. Bu durumda bu dosyaların boyutlarını küçültmek böylece paylaşımı ve arşivlemeyi daha kolay hâle getirmek gerekir. ZIP denilen program, dosyaları sıkıştırarak onların daha az yer kaplamasını sağlamak için kullanılır.

